

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Regeling tot wijziging van de Regeling voertuigen voor invoering van de APK-roetfiltercontrole met deeltjesteller.

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

De invoering van de roetfiltertest met deeltjesteller vloeit direct voort uit de motie Hoogland en Van Tongeren van 29 oktober 2015¹. In deze motie wordt de regering verzocht zo spoedig mogelijk over te gaan tot de invoering van een effectieve test in de APK voor controle van roetfilters.

Luchtverontreiniging levert een belangrijke bijdrage aan ziekte en sterfte. Alleen al blootstelling aan fijnstof is verantwoordelijk voor zo'n 4% van de ziektelast in Nederland. Na roken (13%) behoort luchtverontreiniging daarmee tot één van de belangrijkste risicofactoren, in dezelfde orde van grootte als overgewicht (5%) en weinig lichamelijke activiteit (3-4%). Door schonere lucht kan aanzienlijke gezondheidswinst worden behaald. Dat vergt ambitieuze plannen van de overheid. De Gezondheidsraad bracht onlangs advies² uit om hierbij prioriteit te geven aan het terugdringen van de concentraties fijnstof en stikstofdioxide afkomstig van wegverkeer, vooral dieselvoertuigen.

2. Wie zijn betrokken?

Pré-consultatie heeft plaatsgevonden door middel van afstemming met de Stichting Overlegorgaan APK (SO-APK). In dit overleg zijn alle bij de APK betrokken partijen vertegenwoordigd.

De Tweede Kamer is diverse keren over de voortgang van de invoering van een roetfiltertest met deeltjesteller geïnformeerd, de laatste keer door middel van de brief van 20 februari 2019³.

Eigenaren van dieselauto's met een roetfilter worden geraakt door dit voorstel. Voor dieselpersonenauto's, dieselbestelauto's, dieselvrachtauto's en dieselbussen met een door de fabrikant gemonteerd roetfilter wordt in de APK een roetfiltercontrole met deeltjesteller ingevoerd.

3. Wat is het probleem?

Roetfilters zijn zeer effectief in het afvangen van roetdeeltjes. Roetfilters worden echter verwijderd om onderhoudskosten uit te sparen. Daarnaast kunnen roetfilters defect raken als slechte kwaliteit filters worden toegepast. De huidige APK-rookmeting is niet nauwkeuring genoeg om de werking van roetfilters te kunnen controleren. Zoals gemeld in de brief van 5 juli 2016 aan de Tweede Kamer⁴ is hiervoor een test met een deeltjesteller wel geschikt.

¹ Kamerstukken II 2015/16, 34300-XII nr. 29

² <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/02/20/plan-van-aanpak-controle-roetfilters>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/07/05/apk-van-de-toekomst-mogelijkheden-voor-een-apk-roetfiltertest-en-nieuw-verbod-verwijderen-van-roetfilters>

4. Wat is het doel?

Doel van deze regelgeving is de APK-roetfiltertest met deeltjester in te voeren. De regelgeving met de juridische basis voor de roetfiltertest is reeds in 2019 gerealiseerd. Hierdoor is de deeltjesterretest reeds vanaf 1 januari 2020 beschikbaar voor politiecontroles en keuringsstations van de RDW.

Invoering van een roetfiltertest maakt onderdeel uit van het Plan van Aanpak controle roetfilters. Zoals gemeld in de brief aan de Tweede Kamer van 12 juli 2017⁵ is dit plan reeds in volle uitvoering. Op 20 mei 2018 is er een visuele controle van roetfilter in de APK ingevoerd. Als vervolg hierop komt er een test met een deeltjester om verwijderde en defecte roetfilters beter op te kunnen sporen. Gezien de benodigde voorbereidingstijd voor de RDW en autobranche wordt hiervoor als streefdatum 1 januari 2022 aangehouden.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Geschat wordt dat momenteel bij 8 à 10% van de dieselauto's met roetfilter het filter is verwijderd of niet goed werkt. Roetfilters worden bij personenauto's toegepast vanaf ongeveer 2007. Als dieselauto's ouder worden treden meer problemen met roetfilters op waarvoor onderhoud nodig is. Als geen maatregelen getroffen worden, dan bedraagt het aandeel dieselauto's met verwijderd of defect roetfilter op termijn mogelijk circa 20%. Hierbij speelt mede een rol dat automobilisten gemakkelijker tot verwijdering van het roetfilter overgaan als ze zeker weten dat dit niet wordt gecontroleerd.

6. Wat is het beste instrument?

Zoals gemeld in de brief aan de Tweede Kamer van 6 juli 2015⁶ wordt controle van de werking van roetfilters in de APK het beste instrument geacht om het gesignaleerde probleem aan te pakken. Alle dieselpersonen- en bestelauto's van drie jaar en ouder moeten jaarlijks naar de APK. Dieselvrachtauto's moeten al na één jaar naar de APK. Met de nieuwe APK-deeltjester die nu door fabrikanten worden ontwikkeld, kan de werking van roetfilters zeer effectief, snel en eenvoudig uitvoerbaar worden gecontroleerd. Door middel van steekproefsgewijze hercontrole door de RDW wordt APK-fraude (zoveel als mogelijk) voorkomen. Voor verplichtstelling in de APK is wijziging van de Regeling voertuigen vereist.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Door middel van deze regelgeving wordt de nieuwe APK-test ingevoerd. Voorwaarde hiervoor is dat voldoende fabrikanten tegen een acceptabele prijs gecertificeerde deeltjester op de markt hebben gebracht.

Invoering van de nieuwe APK-test met deeltjester zal zijn schaduw vooruitwerpen. Bij onderhoudsbehoefte aan een roetfilter zal de betreffende voertuigeigenaar er minder lichtzinnig toe overgaan om het roetfilter te laten verwijderen. In plaats daarvan zal het noodzakelijke onderhoud aan het voertuig naar behoren worden uitgevoerd.

Voor eigenaren van dieselauto's met een defect of verwijderd roetfilter betekent de nieuwe test dat hun voertuig niet meer door de APK komt. Het filter moet eerst worden gerepareerd, voordat goedkeuring voor de APK kan worden verkregen. Voor oudere dieselauto's is er een overgangsregeling waarbij het filter bij de RDW als verwijderd kan worden aangemeld. De nieuwe APK-test wordt dan niet gedaan.

Voor bedrijven betekent dit dat de vraag van automobilisten naar het verwijderen van roetfilters en het manipuleren van Onboard Diagnose (OBD) systemen zal afnemen. Diverse bedrijven houden zich hier nu professioneel mee bezig. Daarnaast zullen autobedrijven vooruitlopend op

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/12/toezeggingen-ao-duurzaam-vervoer-19-april-jl>

⁶ Kamer stukken 2014-2015, 30175 nr. 220

verplichtstelling in de APK er bij de inruil en verkoop van gebruikte dieselauto's mogelijk op gaan toezien dat het roetfilter naar behoren functioneert.

Gevolg voor het milieu is dat de lucht schoner wordt. Door de mogelijkheid van roetfiltercontrole met deeltjesteller zal de uitstoot van schadelijke roetdeeltjes naar de omgevingslucht afnemen. Dit heeft een positief effect op de gezondheid van burgers.